

การใช้ข้อมูลทางบัญชีสำหรับนักกฎหมายในประเทศไทย The Use of Accounting Data for Lawyers in Thailand

ชฎาพร ทีฆาอุตตมากร

Chadaporn Teekauttamakorn

ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Accounting, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

e-mail: chadapornteeka@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การใช้ข้อมูลทางบัญชีสำหรับนักกฎหมายในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้ข้อมูลทางบัญชีของนักกฎหมาย ศึกษาการใช้ข้อมูลทางบัญชีของนักกฎหมายในประเทศไทยกับระบบกฎหมายตามบทบัญญัติแต่ละประเภทและเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลอันเป็นแนวทางการสอนวิชาการบัญชีสำหรับนักกฎหมาย ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) นักกฎหมายในประเทศไทยซึ่งสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิตและมีประสบการณ์ทำงานมาแล้วอย่างน้อย 10 ปี โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษา ตำรวจ ทหาร ทนายความ นักธุรกิจ นายธนาคาร นิติกร ผู้บริหารบริษัทเอกชน อาจารย์ มหาวิทยาลัย รวมทั้งพนักงานหน่วยงานของรัฐและเอกชน จำนวน 25 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักกฎหมายเป็นเพศชาย ร้อยละ 80 และเพศหญิงร้อยละ 20 อายุเฉลี่ย 46.76 ปี ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 24.24 ปี นักกฎหมายร้อยละ 64 เคยทำงานด้านอื่นนอกเหนือจากอาชีพปัจจุบันมาก่อน ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เฉลี่ย 24 นาที นักกฎหมายร้อยละ 92 มีงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลทางบัญชี ร้อยละ 8 ไม่เคยพบงานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีเลย ข้อมูลทางบัญชีที่นักกฎหมายใช้ร้อยละ 86.95 เป็นบัญชีการเงินมากที่สุด การใช้ข้อมูลทางบัญชีร้อยละ 47.82 มีความเกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มากที่สุด นักกฎหมายร้อยละ 68 มีความเห็นว่าจำเป็นมากที่สุดที่นักกฎหมายต้องมีความรู้ทางบัญชี เพราะได้ใช้ประโยชน์ในการทำงาน ร้อยละ 4 มีความเห็นว่าถ้าเป็นผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และร้อยละ 28 เห็นว่านักกฎหมายควรมีความรู้ด้านบัญชี เรื่องที่นักกฎหมายเห็นว่าควรมีความรู้ทางบัญชีมากที่สุด คือ งบการเงิน รองลงมา คือ ผลการดำเนินงานและสภาพคล่อง นอกจากนี้ ควรมีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการคิดดอกเบี้ยและภาษีอากร

คำสำคัญ: การใช้ข้อมูลทางบัญชี, นักกฎหมายในประเทศไทย

ABSTRACT

“The Use of Accounting Data for Lawyers in Thailand” is a qualitative research, which has main objectives of exploring, studying the use of accounting data of lawyers in Thailand and legislative systems in accordance with different categories of enactments, and synthesizing such data as guidance of teaching Accounting for Lawyers through in-depth interviews of lawyers in Thailand graduated with Bachelor of Laws and having 10-year work experience.

The researcher executed the method of purposive sampling which included judges, police officers, soldiers, attorneys, businessmen, bankers, lawyers, administrators of private companies, university lecturers, and public and private sector officers, totalling 25 persons.

The result found out that 80% was male lawyers, whereas 20% was female. The average age was 47 years old, and the average year of work experience was 24 years. Most lawyers (64%) who worked in other fields before present work. Within the 24-minute interview per interviewee, and 92% of lawyers have worked involving the use of accounting data. Whilst another 8% never has experience in any accounting, and 86.95% of the use of accounting data is financial accounting. About 47.82% of the use of accounting data is mostly involved with the Civil and Commercial Code. 68% of the lawyers opined that it is necessary for lawyers in Thailand to have the knowledge of accounting because it will be beneficial for their careers.

Nevertheless, 4% claimed that accounting becomes necessary when being in positions of top management teams. Only 28% pointed that lawyers should have accounting. Topics of accounting that lawyers should mostly know are financial statements. The another one are overall operations and liquidity as well as the calculation of interest and taxation.

Keywords: The use of accounting data, lawyers in Thailand

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคเสมอจึงจะสามารถอยู่รอดได้ นวัตกรรมในโลกยุคดิจิทัลทำให้กิจการต่างๆ ต้องวางแผนเพื่ออนาคตและก้าวนำธุรกิจให้ดำเนินต่อไป ข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญต่อการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจเพื่อ

ขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเนื่องจากเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้ผู้บริหารทราบว่าการดำเนินงานของธุรกิจบรรลุผลตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งทำให้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผู้มี

ส่วนได้เสียในการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี อาจรวมไปถึงนักบัญชี ผู้บริหารกิจการ เจ้าหน้าที่ นักลงทุน หน่วยงานของรัฐบาล หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่น บุคคลเหล่านี้มีความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีในทิศทางและมุมมองของประโยชน์ที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริหารของธุรกิจบางแห่ง ต้องการแสดงผลการดำเนินงานที่มีกำไรน้อยกว่าความเป็นจริงเพื่อที่จะได้เสียภาษีน้อยลง ตรงกันข้ามกับกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ต้องการให้แสดงข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อจะได้จัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องจะได้นำเงินมาพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีที่น่าเชื่อถือได้และเป็นธรรมจะถูกจัดทำขึ้นเพื่อพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในการใช้ข้อมูลของทุกฝ่าย ซึ่งวัตถุประสงค์ทั่วไปของการให้ข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานจะเน้นประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหน้าที่ในปัจจุบันและอนาคต (สภาวิชาชีพบัญชี, 2560) หากบุคคลเหล่านี้สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีดังกล่าวได้ ผู้ใช้ข้อมูลอื่นก็สามารถได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์เช่นกัน

สารสนเทศทางการบัญชีถูกจัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดของมาตรฐานรายงานทางการเงิน (The Conceptual Framework of Financial Reporting Standard) และเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles) ซึ่งข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีถือเป็นข้อมูลและหลักฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการดำเนินคดีความบนชั้นศาลและการดำเนินการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจ เมื่อธุรกิจมีคดีความทางกฎหมายซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างต่อเนื่องของ

ธุรกิจตามที่นักกฎหมายมีความจำเป็นในการทำความเข้าใจให้ถ่องแท้เพื่อการดำเนินคดีและตัดสินคดีความอย่างถูกต้องแม่นยำต่อไป แม้ว่านักกฎหมายจะทำหน้าที่ในตำแหน่งที่แตกต่างกันไม่ว่าผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นิติกรที่ปรึกษาทนายความ อาจารย์ผู้สอนวิชากฎหมายในสถานศึกษา จำศาล รองจำศาล นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานบังคับคดี พนักงานคุมประพฤติ ทหาร พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ป.ป.ป. ลูกจ้างกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานบังคับคดี เจ้าหน้าที่รัฐสภาสามัญปฏิบัติงานในหน้าที่นิติกร พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานในสถาบันการเงินที่ ก.ต. รับรอง ก็ตาม บุคคลเหล่านี้ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการทางกฎหมายตามที่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตนซึ่งจะมีผลกระทบต่อการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีองค์ความรู้และประสบการณ์ในการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีในระดับที่ประยุกต์เข้ากับวิชาชีพทางกฎหมายได้เป็นอย่างดี

การอยู่รอดของนักกฎหมายไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นในด้านภาษา ด้านกระบวนการดำเนินงานที่เป็นสากล และด้านองค์ความรู้ที่หลากหลายซึ่งเชื่อมโยงกับวิชาชีพทางกฎหมาย รวมทั้งการเอาใจใส่ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่กระทบการดำเนินงานทางธุรกิจและวิธีการดำเนินงานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน

และซัพซ็อน (ศักดิ์ดา ธนิตกุล, 2555) ซึ่งเชื่อมโยงกับการประยุกต์เข้ากับการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวิเคราะห์และดำเนินกิจกรรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุที่กล่าวข้างต้นนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของคำถามในการวิจัยนี้ว่า นักกฎหมายจำเป็นต้องเตรียมตัวและรู้เท่าทันต่อขั้นตอนและวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจหรือไม่ มากน้อยเพียงใด การวิจัยนี้จึงจำเป็นต้องค้นหาคำตอบว่า นักกฎหมายในประเทศไทยควรมีความรู้ความเข้าใจในการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีไปใช้ให้ถูกต้องและสอดคล้องกับระบบกฎหมายตามบทบัญญัติแต่ละประเภทมากน้อยเพียงใดเพื่อดำเนินการทางกฎหมายอย่างถูกต้องแม่นยำและสามารถช่วยให้ธุรกิจดำรงไว้ซึ่งการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้มากน้อยเพียงใด ผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้จะนำไปสู่การพัฒนาหลักวิชาและแนวการสอนในวิชาการบัญชีสำหรับนักกฎหมายต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อมูลทางบัญชี หมายถึง ข้อมูลดิบ ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลรายงานและวิเคราะห์ รวมทั้งข้อมูลการตัดสินใจที่นักกฎหมายในประเทศไทยใช้ประกอบการดำเนินงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอันเป็นประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของนักกฎหมาย

นักกฎหมาย หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่ทำงานรับผิดชอบในหน่วยงานหรือองค์กรในประเทศไทยทั้งภาครัฐ

และเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ได้แก่ ผู้พิพากษา ทนายความ ตำรวจ นิติกร ที่ปรึกษา กฎหมาย อาจารย์ผู้สอนวิชากฎหมายในสถานศึกษา ทหาร นายธนาคาร พนักงานของรัฐ ข้าราชการ รวมทั้งนักธุรกิจ

บทบัญญัติ หมายถึง ข้อความที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมาย

บัญชีการเงิน หมายถึง ข้อมูลที่เน้นให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน โดยข้อมูลที่นำมาจัดทำนั้นเป็นจำนวนเงินที่ผ่านมาในอดีตซึ่งผ่านกระบวนการทางบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี

บัญชีบริหาร หมายถึง ข้อมูลทางบัญชีที่ผู้บริหารหรือบุคคลในองค์กรใช้ในการวางแผนควบคุมหรือตัดสินใจ ซึ่งไม่จำเป็นต้องทำตามมาตรฐานการบัญชี

งบการเงิน หมายถึง รายงานสรุปผลทางการเงินเพื่อให้ทราบฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการและกระแสเงินสดที่มีความสำคัญต่อกิจการ

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลที่ได้จากการดำเนินงานในรูปกำไรหรือขาดทุนที่นำรายได้หักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในกิจการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับข้อมูลทางบัญชี

ข้อมูลทางบัญชี

การทำบัญชี คือ การบันทึกข้อมูล รายการ และเหตุการณ์จากการดำเนินกิจการทั้งหมดจากนั้นนำมาสรุปให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจ สำหรับนักบัญชีบางคนอาจมีขอบเขตการทำงานไปนอกกิจการบางส่วนด้วย

ประเภทของข้อมูลทางบัญชี (Types of Accounting Information) มีดังนี้

1. ข้อมูลทางบัญชีการเงิน (Financial Accounting Information)
2. ข้อมูลทางบัญชีบริหาร (Managerial Accounting Information)

ข้อมูลทางบัญชีการเงิน (Financial Accounting Information)

ข้อมูลทางบัญชีการเงินเป็นรูปแบบการนำเสนอที่เน้นให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน เมื่อสิ้นรอบเวลาบัญชีจะทำการรายงานเพื่อแสดงภาพรวมของกิจการ โดยข้อมูลที่นำมาจัดทำนั้นเป็นจำนวนเงินที่ผ่านมาในอดีต ซึ่งผ่านกระบวนการทางบัญชีตามมาตรฐาน และหลักการที่ยอมรับกันโดยทั่วไป การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีการเงิน เช่น การวิเคราะห์สภาพความคล่องตัว สมรรถภาพในการหากำไร การใช้ทรัพยากรดำเนินงาน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการรายงานทางบัญชีการเงิน มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์หลัก เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สิทธิเรียกร้องและการเปลี่ยนแปลงสิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับทรัพยากรนั้น
2. รวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนเงินที่เป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคต
3. รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนและการตัดสินใจในการกู้ยืมของกิจการ

ข้อมูลทางบัญชีบริหาร (Managerial Accounting Information)

ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อตัดสินใจ บัญชีบริหารมีบทบาทในการจัดหาข้อมูลทางเศรษฐกิจการเงินเพื่อผู้บริหารและบุคคลในองค์กร ระบบบัญชีช่วยแยกแยะให้เห็นว่าใครเป็นผู้มีอำนาจในสินทรัพย์ของกิจการ ช่วยในการวางแผนและตัดสินใจ รายงานทางบัญชีจะแสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานและการให้รางวัลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสูงสุดจะใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารในการวางแผนงบประมาณสำหรับอนาคต พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับแผน ข้อมูลทางบัญชีช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ช่วยกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจ ช่วยสนับสนุนและประเมินผลจากการตัดสินใจ (JL Smith, RM Keith WL Stephens., 2012)

บัญชีบริหารเป็นรูปแบบที่นำเสนอข้อมูลทางบัญชีโดยเน้นบุคคลภายในเป็นผู้ใช้การจัดทำรายงานเพื่อเสนอข้อมูลไม่เป็นเวลาที่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลว่ามีความต้องการจะใช้เมื่อใด ซึ่งสามารถนำเสนอได้ทุกเมื่อโดยไม่จำเป็นต้องทำตามรูปแบบมาตรฐานเช่นเดียวกับบัญชีการเงิน การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีบริหาร เช่น การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม การจัดทำงบประมาณเพื่อการวางแผน การปันส่วนทุน การวิเคราะห์อัตราส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของรายงานข้อมูลการบัญชี
บริหาร มีดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อ
ใช้ในการตัดสินใจและสามารถควบคุม รวมทั้ง
ประเมินผลจากการตัดสินใจได้

2. รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการ
ปฏิบัติงานในอดีตและทางเลือกจากภายในและ
ภายนอกกิจการเพื่อตัดสินใจให้กิจการเลือกหนทาง
ที่ควรปฏิบัติต่อไปให้ดีที่สุด

3. รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกิจการ
เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่
กำหนดไว้การใช้ข้อมูลทางบัญชีบริหารต้องกำหนด
ให้มีผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจ เพื่อเลือกทางเลือก
ที่ควรปฏิบัติในอนาคตให้เกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล (Charles T. Horngren, 2012)

การใช้ข้อมูลทางบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชีมีความสำคัญและ
จำเป็นต่อผู้บริหารในระดับ ต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่การ
บริหารที่สำคัญได้แก่ การวางแผน (Planning) การ
จัดการองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/
Directing) และการควบคุม (Controlling) การ
วางแผน เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงใน
อนาคต การวางแผนเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง
เหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคตซึ่งทำได้โดยการให้
บรรลุเป้าหมาย การจัดการองค์กร คือ การใช้ความ
พยายามทุกกรณีโดยการกำหนดความสำคัญของ
อำนาจหน้าที่การจัดองค์กร ธุรกิจที่มีการจัดองค์กร
ที่ดีสามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันและ
สามารถเอาชนะคู่แข่งได้ รวมทั้งสามารถจูงใจ
ผู้บริหารและพนักงานให้มองเห็นความสำคัญใน
ความสำเร็จขององค์กรได้

การสั่งการ เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจ
พนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตาม
เป้าหมายที่ระบุไว้ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการให้
สมาชิกร่วมกันทำงานในองค์กรได้ การควบคุม
(Controlling) เป็นการให้ทรัพยากรต่างๆ ของ
องค์กรที่ถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบหรือ
ติดตามผลและประเมินการปฏิบัติ งานในกิจกรรม
ต่างๆ ของพนักงาน เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินไป
ในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์
หลักขององค์กรในเวลาที่กำหนดไว้ องค์กรหรือ
ธุรกิจที่ประสบความล้มเหลวอาจเกิดจากการขาด
การควบคุม หรือมีการควบคุมที่ไร้ประสิทธิภาพ
และหลายแห่งเกิดจากความไม่ใส่ใจในเรื่องของ
การควบคุม ละเลยเพิกเฉย หรือในทางกลับกัน คือ
มีการควบคุมมากจนเกิดความผิดพลาดขององค์กร
เองการควบคุมจึงเป็นหน้าที่หลักทางการบริหาร
ที่มีความสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ (สมนึก
เอื้อจิระพงศ์พันธ์, 2552)

สำหรับประโยชน์ของข้อมูลทางการบัญชี
นอกจากจะมีต่อการบริหารจัดการข้างต้นแล้ว
ยังสามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์กำไร จัดทำงบ
ประมาณ การตัดสินใจ นอกจากนี้ ข้อมูลทางการ
บัญชียังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ การ
บริหารต้นทุน การกำหนดราคา การวัดผลการ
ดำเนินงาน การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน
การจัดการและควบคุมสินค้าคงเหลือตลอดจนการ
ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (Garrison, R., Noreen, E.,
& Brewer. 2012)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Josep M. Argilés & E. John Slob (2012)
ได้ศึกษา เรื่อง การใช้ข้อมูลบัญชีการเงินและผล

การดำเนินงานของกิจการ : ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับธุรกิจฟาร์ม วัตถุประสงค์เพื่อหาหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายทางการเงินกับผลการดำเนินงานด้านการเงินของเกษตรกรที่ทำฟาร์ม โดยใช้วิธีสังเกตการณ์ด้วยตัวชี้วัดทางการเงินที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในฟาร์มที่ใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินเพื่อช่วยในการตัดสินใจได้รับผลการดำเนินงานที่ดีกว่าเกษตรกรในฟาร์มที่ไม่ได้ใช้รายงานทางการเงิน ซึ่งพบได้ว่าผู้จัดการฟาร์มเป็นผู้ใช้รายงานทางการเงิน นอกจากนี้ยังพบว่า ผลกำไรจากการดำเนินงานที่ได้รับจากการใช้ข้อมูลบัญชีการเงินจะเกิดขึ้นในฟาร์มขนาดใหญ่ที่สามารถจัดสรรต้นทุนในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินอย่างเป็นทางการ แต่ฟาร์มขนาดเล็กที่สุดจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยไม่มีการจัดทำรายงานทางการเงินและไม่ได้ใช้ข้อมูลบัญชีการเงินเช่นเดียวกับฟาร์มขนาดใหญ่จึงไม่ได้รับผลกำไรเช่นเดียวกัน

Josep M. Argilés (2010) ได้ศึกษา เรื่อง ข้อมูลทางบัญชีและการพยากรณ์ความอยู่รอดของธุรกิจฟาร์ม วัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์ว่าการใช้ข้อมูลทางบัญชีสามารถช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกิจการและสามารถพยากรณ์ความอยู่รอดของธุรกิจฟาร์มได้ ผลการวิจัยพบว่าฟาร์มส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลทางบัญชีเพียงเล็กน้อยเพราะได้รับการยกเว้นอย่างเป็นทางการในเรื่องมาตรฐานการบัญชีที่ให้ความอิสระสำหรับธุรกิจฟาร์มในราชอาณาจักรสเปน โดยใช้โมเดล logit สองชนิดในฟาร์มที่มีศักยภาพและฟาร์มที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ในเมืองแคเทโลเนีย ราชอาณาจักรสเปน โมเดลหนึ่งมีตัวแปรที่ไม่ใช่บัญชี ส่วนอีกโมเดลหนึ่งเป็นตัวแปร

ทางบัญชี ซึ่งพบว่าตัวแปรทางบัญชีมีส่วนสำคัญในการพยากรณ์ความเป็นไปได้ในความอยู่รอดของธุรกิจฟาร์มได้อย่างมีนัยสำคัญ

Irene Nalukenge, Stephen K. Nkunda banyanga & Venancio Tauringana. (2009) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ แรงกดดันของผู้ใช้ภายนอกและคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของ SMEs ในสาธารณรัฐยูกันดา วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบระดับการอ่านออกเขียนได้และแรงกดดันจากผู้ใช้อื่นนอกที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของ SMEs ในสาธารณรัฐยูกันดา การวิจัยเป็นเชิงสำรวจโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยัง SMEs ในเมืองกัมปาลา สาธารณรัฐยูกันดา รวม 98 แห่ง ใช้การวิเคราะห์ถดถอย วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Regression หรือ OLS) เพื่อกำหนดระดับความรู้และแรงกดดันของผู้ใช้ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการควบคุมข้อมูลทางบัญชี ผลการวิจัยพบว่าระดับความรู้ในการอ่านออกเขียนได้และแรงกดดันของผู้ใช้ภายนอกส่งผลกระทบต่อการรับรู้คุณภาพข้อมูลทางบัญชี นอกจากนี้ ยังพบว่าคุณวุฒิทางการศึกษาและอายุของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชี อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับคุณภาพของข้อมูลการบัญชีเป็นเชิงบวกไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากระดับการอ่านออกเขียนได้และแรงกดดันจากผู้ใช้อื่นนอกต่อคุณภาพของข้อมูลการบัญชีในประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน เนื่องจากข้อมูลทางบัญชีมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลยูกันดาจึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นเพื่อปรับปรุง

ระดับการอ่านออกเขียนได้โดยเฉพาะในกลุ่ม SMEs โดยหน่วยงานสรรพากรของยูกันดา ยังต้องการที่จะรักษาแรงกดดันของผู้ใช้ข้อมูลภายนอกให้กับ SMEs เพื่อปรับปรุงคุณภาพข้อมูล ที่ SMEs ให้บริการเพราะข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญสำหรับการประเมินภาษีที่ต้องชำระให้กับรัฐบาลยูกันดาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ข้อมูลทางบัญชีสำหรับ นักกฎหมายในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ สืบสวนการใช้ข้อมูลทางบัญชีของนักกฎหมาย ศึกษาการใช้ข้อมูลทางบัญชีของนักกฎหมายใน ประเทศไทยกับระบบกฎหมายตามบทบัญญัติ แต่ละประเภทและเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลอันเป็น แนวทางการสอนวิชาการบัญชีสำหรับนักกฎหมาย โดยทำการศึกษาเฉพาะนักกฎหมายซึ่งเป็นชาวไทย และประกอบอาชีพในประเทศไทยมาแล้วอย่างน้อย 10 ปี

ผลการวิจัยพบว่า นักกฎหมาย ประกอบ ด้วยผู้พิพากษา ตำรวจ ทหาร อาจารย์ นิตกร ที่ปรึกษาทนายความ ทนายความ นักธุรกิจ นายธนาคาร พนักงานสหกรณ์ ผู้บริหารและ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 25 คน เป็นเพศชาย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เพศหญิงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อายุต่ำสุด 35 ปี สูงสุด 66 ปี อายุเฉลี่ย 46.76 ปี ประสบการณ์ทำงานต่ำสุด 10 ปี สูงสุด 45 ปี ประสบการณ์เฉลี่ย 24.24 ปี ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ต่ำสุด 15 นาที สูงสุด 40 นาที ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์เฉลี่ย 24 นาที

นักกฎหมายร้อยละ 92 มีงานที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลทางบัญชี ได้แก่ คดีแพ่ง คดีเบงค์

คดีบริษัท ภาษีอากร รายรับ รายจ่าย ต้นทุน กำไร การเงิน ตัวเงิน หลักทรัพย์ ที่ดิน มรดก ภาษีอากร การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ห้างหุ้นส่วน คดีมรดก งบประมาณ รายได้ ค่าใช้จ่าย คดีทุจริต การตกแต่ง บัญชีเป็นเท็จ งบการเงิน คดีบัตรเครดิต สินเชื่อ การจัดสรรเงินสด การควบคุมต้นทุน กำไรขาดทุน งบการเงิน การตรวจสอบภายใน คดีแพ่งของ ธนาคาร บัตรเครดิต สัญญาเช่า การลงทุน ภาษีอากร ค่าแรงงาน คดียาเสพติด การตรวจสอบข้อมูล บริษัท เส้นทางการเงิน การฟอกเงิน สัญญาและ การโอนสินทรัพย์ ส่วนนักกฎหมายอีก 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8 ไม่เคยพบงานที่เกี่ยวกับบัญชีเลย เมื่อจำแนกประเภทข้อมูลทางบัญชีตามที่ นักกฎหมายใช้ พบว่าเป็นบัญชีการเงิน คิดเป็น ร้อยละ 86.95 โดยข้อมูลทางบัญชีการเงินที่ นักกฎหมายใช้ในแต่ละรายการนั้น เป็นข้อมูลที่ ปรากฏอยู่ในรายงานทางการเงินหรือ งบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Josep M. Argiles & E. John Slof (2012) ที่พบว่า เกษตรกรในธุรกิจ ฟาร์มที่ใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินเพื่อช่วยในการ ตัดสินใจได้รับผลการดำเนินงานที่ดีกว่าเกษตรกร ในฟาร์มที่ไม่ได้ใช้รายงานทางการเงิน ซึ่งผู้จัดการ ฟาร์มเป็นผู้ใช้รายงานทางการเงิน นอกจากนี้ยัง พบว่า ผลกำไรจากการดำเนินงานที่ได้รับจากการ ใช้ข้อมูลบัญชีการเงินจะเกิดขึ้นในฟาร์มขนาดใหญ่ จากการศึกษาพบว่า การใช้ข้อมูลทางบัญชี ร้อยละ 47.82 มีความเกี่ยวข้องกับประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 8 มีความเกี่ยวข้องกับประมวลรัษฎากรและ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 นอกจากนี้ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายแรงงาน พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นักกฎหมายจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68 เห็นว่านักกฎหมายมีความจำเป็นมากที่จะต้องมีความรู้ทางบัญชี เพราะส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการทำงาน เช่น การสืบพยานในคดีต่างๆ การให้คำปรึกษาการลงทุนของลูกค้า การบริหารจัดการทางการเงิน การควบคุมรายจ่าย การประหยัดต้นทุนงานงบประมาณ การวางแผนการดำเนินงาน คดีการทุจริต การฉ้อโกง การตรวจสอบเส้นทางการเงิน การฟอกเงิน การบริหารงานของบริษัท การให้สินเชื่อ การซื้อกิจการ การคิดค่าแรงงาน การพิจารณาฐานะทางการเงิน การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภาษีอากรที่ต้องเชื่อมโยงข้อมูลทางบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา กฎหมายกับการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4 มีความเห็นว่าจำเป็นถ้าเป็นผู้บริหาร ถ้าไม่เป็นผู้บริหารไม่มีความจำเป็น และมีนักกฎหมาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 เห็นว่านักกฎหมายควรมีความรู้ด้านบัญชี

นักกฎหมาย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68 เห็นว่าเรื่องที่ควรมีความรู้ทางบัญชีมากที่สุด คือ งบการเงิน ลำดับรองลงมา คือ ผลการดำเนินงานหรือกำไรขาดทุน และนักกฎหมายเห็นว่าควรอ่านสภาพคล่องเป็นมีจำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 32 ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา หลักการบัญชี และรายงานทางการเงินสำหรับนักกฎหมาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายละเอียด

รายวิชาการบัญชีสำหรับนักกฎหมาย ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (กลุ่มพัฒนาภารกิจและพัฒนาศึกษาการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2559) และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2559)

จากการวิจัยพบว่านักกฎหมายจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 4 ไม่รู้จักงบการเงินเลย และมีนักกฎหมายอีก 2 คนหรือร้อยละ 8 ไม่แน่ใจว่ารู้จักงบการเงินหรือไม่ ผู้วิจัยพบว่า นักกฎหมายจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36 เห็นว่านอกจากเรื่องที่ต้องมีความรู้ทางบัญชีมากที่สุดแล้ว ควรมีความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการคิดดอกเบี้ยด้วย เนื่องจากทางธุรกิจการค้าคำนวณดอกเบี้ยกับทางกฎหมายมีแนวทางการคิดแตกต่างกัน นักกฎหมายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ให้ความเห็นว่าควรมีความรู้เรื่อง ภาษีอากร เพิ่มเติม เพราะภาษีเกี่ยวข้องกับชีวิตของตัวนักกฎหมายเอง ถ้าเราวางแผนภาษีได้ทำให้เสียภาษีถูกต้องแต่เสียน้อยลงจะเป็นประโยชน์มาก รวมทั้งช่วยประหยัดภาษีให้ลูกค้าได้ เรื่องนี้จะเป็นตัวทำเงินและเรียกลูกค้าเข้ามาใช้บริการได้มากที่สุด

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลจากการวิจัยพบว่านักกฎหมายได้ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้

1 นักกฎหมายควรเสริมความรู้พื้นฐานทางบัญชีให้มากขึ้นแต่ก็ไม่ควรไปแย่งอาชีพของนักบัญชี อย่างน้อยให้มองงบการเงินเป็นซึ่งจะใช้ในการทำงานได้โดยตรง

2 นักกฎหมายควรมีพื้นฐานบัญชีในระดับปริญญาตรีซึ่งสามารถนำไปใช้ต่อในการเรียนต่อในระดับปริญญาโทได้

3. การมีความรู้และสามารถนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้เรียนด้านกฎหมายอย่างสูง

4. ถ้าวันนี้ยังเรียนนิติศาสตร์อยู่ จะเลือกเรียนวิชาการบัญชีสำหรับนักกฎหมายเพราะเชื่อว่า จะใช้ประโยชน์ในการทำงานตามหน้าที่หรือธุรกิจที่บ้านได้ดีมาก

5. ฝากให้คนรุ่นหลังตระหนักถึงการเก็บสะสมเงินในอนาคต เมื่อเราได้เงินมาต้องเก็บสะสมไว้อย่างน้อยร้อยละ 10

6. อยากให้ผู้สอนคนเรียนกฎหมายว่า ทำอย่างไรจึงไม่เกิดหนี้ จะรักษาสภาพคล่องไว้ได้อย่างไร

7. น่าจะมีการเสริมความรู้ทุกคนให้เรียนรู้บัญชีขั้นพื้นฐาน รู้จักรายรับ รายจ่ายตั้งแต่ชั้นมัธยม ทุกสาขาอาชีพควรมีความรู้ในเรื่องบัญชีขั้นพื้นฐาน

8. อยากให้นักกฎหมายมีความรู้เรื่องการออม การลงทุน เพื่อมีรายได้เพิ่มเติมหรือนำไปใช้ในการลดหย่อนภาษีซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองอีกด้วย

9. อย่าประมาทเรื่องสภาพคล่องและอยากแนะนำว่าต้องบังคับตัวเองให้มีวินัยในการใช้เงินให้มากที่สุด เมื่อมีเงินแล้วต้องจัดสรรให้ถูกต้องส่วนไหนใช้ได้ ส่วนไหนต้องเตรียมไว้เพื่อชำระหนี้อย่าให้ขาดสภาพคล่องเด็ดขาด

10. ฝ่ายกฎหมายก็ต้องไม่ทำให้นักบัญชีสับสน ต้องสามารถทำงานร่วมกับฝ่ายบัญชีได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับคนทำบัญชี แต่ไม่ได้ให้นักกฎหมายต้องปิดงบการเงิน คนเรียนบัญชีสำหรับนักกฎหมายน่าจะเข้าใจได้ว่านักบัญชีเค้าทำอะไร อย่าสร้างปัญหาด้วยเรื่องรับรู้รายได้และไม่สร้างปัญหาด้วยการรับทุกกรณีที่ผิดสัญญา เพราะบางอย่างรับไม่ได้ ต้องมีความละเอียดสรุปแล้วทั้งนักกฎหมายและนักบัญชีต่างต้องเข้าใจกันและทำงานร่วมกันได้ ต้องจุดประกายให้นักกฎหมายละลายพฤติกรรมก่อนแล้วให้คิดต่อและอยากรู้เรื่องทางบัญชีต่อไป

11. ถ้าอาจารย์ผู้สอนสามารถสอนนักกฎหมายให้เห็นว่าบัญชีกับภาษีอากรเชื่อมโยงกันได้อย่างไร บางรายการที่สำคัญมีที่มาที่ไปอย่างไรจะดีมาก

12. ถ้าใครตั้งเป้าหมายไปทำงานทางแพ่งน่าจะเลือกเรียนบัญชีสำหรับนักกฎหมายซึ่งน่าจะเป็นวิชาเลือกในระดับชั้นปีที่ 4 เพราะใช้ประโยชน์ได้มากจริงๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาว่าควรทำอย่างไรให้นักกฎหมายมีความรู้ด้านบัญชีและนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กลุ่มพัฒนาภารกิจและพัฒนานาวิชาการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น รายละเอียดของรายวิชา แบบ วช. 04. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: gsmis.gs.kku.ac.th/curriculum/course/detail?courseid=777342 ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2559
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คำอธิบายรายวิชา กฎหมายกับการบัญชี. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.law.chula.ac.th/ ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2559
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. รายละเอียดของรายวิชา การบัญชีสำหรับนักกฎหมาย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://law.bu.ac.th/index.kdki/en/2013-07-11-04-06-57> ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2559
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คำอธิบายรายวิชาหลักการบัญชีและรายงานทางการเงินสำหรับนักกฎหมาย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: web.reg.tu.ac.th/registrar/_link/_8_knowledge/curric_cd/.../ba56_01_la.doc ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2559
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2555) เปิดเสรีอาเซียน : โอกาสและความท้าทายของวิชาชีพกฎหมาย” คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สภาวิชาชีพบัญชี, 2560. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.fab.or.th ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2560
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2552). การบัญชีบริหาร. กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.
- Charles T. Horngren. (2012). Cost Accounting: A Managerial Emphasis (2nd ed). \ Australia: Pearson Prentice Hall.
- Garrison, R., Noreen, E., & Brewer. (2012). Managerial Accounting. (12th ed). New York: McGraw-Hill International Enterprise Inc. Irene Nalukenge, , Irene Nalukenge, Stephen K. Nkundabanyanga & Venancio Tauringana. (2009) Literacy, External User-Pressure and Quality of Accounting Information of Ugandan SMEs Book/ Volume: 12 Part A Editor(s): Venancio Tauringana, Musa Mangena.
- JL Smith, RM Keith WL Stephens. (2012) Cost Accounting: A Managerial Emphasis. (14th ed). New York: Pearson Prentice Hall.
- Josep M. Argilés. (2010). Accounting information and the prediction of farm non-viability | Published online: | Published online: <https://www.tandfonline.com> > doi >abs 10 Nov 2010, Pages 73-105.
- Josep M. Argilés. & E. John Slof (2012) The use of financial accounting information and firm performance: an empirical quantification for farms. | Published online: <https://www.tandfonline.com> > doi >abs 28 Feb 2012, Pages 251-273.v